

NVvA

Nederlandse
Vereniging
van Archeologen

Beroepsregister, actoren en KNA

Sinds de presentatie van de blauwdruk voor het beroepsregister in oktober 2004 is er heel wat gebeurd rond de kwaliteitsborging in archeologisch Nederland. Tijd voor een *update* van de stand van zaken.

Na de aanvaarding van de blauwdruk was de verwachting dat het beroepsregister na een proces van afstemming uiteindelijk op de KNA zou aansluiten. In januari 2005 zijn besprekingen gevoerd tussen het bestuur van de NVvA en een vertegenwoordiging van het CvAK als beheerder van de KNA, waaruit duidelijk werd dat een dergelijke aansluiting best haalbaar was. Ter voorbereiding werd door de NVvA nog aanvullend advies juridisch gevraagd in verband met Europese regelgeving.¹ Daar bleken zich geen beren op de weg bevinden, dus kon de afstemming van register en KNA beginnen.

Op 20 mei werd een bijeenkomst gehouden in Utrecht met als doel opnieuw te kijken naar de actoren in de KNA en de aansluiting op het beroepsregister. Het verloop van de “actorenmiddag” en kort daarna gevoerde besprekingen tussen NVvA en een certificerende instelling, hebben echter geleid tot een nieuw perspectief op het beroepsregister. Het onderstaande verslag is een weergave van de bespreking op 20 mei. De volgorde is niet precies die van de middag.

Het lag in de lijn van verwachting dat zich op 20 mei een discussie zou ontspannen over welke taken van een medior of senior archeoloog door een BAR of een RAR zouden moeten worden vervuld. Wellicht zouden in sommige gevallen aanvullende eisen moeten worden gesteld aan een RAR, zodat een RAR+ categorie zou ontstaan. Dit laatste was door Roel Brandt gesuggereerd in een document ter voorbereiding van de sessie. Marten Verbruggen van RAAP deed in een ander stuk de aanbeveling het begrip actor duidelijk te definiëren als de functionaris die de handeling daadwerkelijk uitvoert en de opleidings- en ervaringseisen duidelijk te omschrijven. Ook pleitte hij voor een onderscheid in archeologen die IVO's uitvoeren en die opgravingen doen. Met de

heldere definitie van het begrip actor was iedereen het eens, over andere zaken ontstond echter een discussie die niet werd afgerond.

Een derde spreker was een medewerker van een certificerend bedrijf, die uiteen zette dat het idee van een beroepsregister dat ons nu voor ogen staat op problemen gaat stuiten voor een onafhankelijke certificerende instelling. In het Nederlandse archeologische kwaliteitssysteem is gekozen voor een certificering op persoons- en procesniveau. Het proces is de KNA, die als basis dient voor een beoordelingsrichtlijn (BRL). De herziene KNA en de BRL worden ter goedkeuring voorgelegd aan het centraal college van deskundigen (het CCvD Archeologie) en daarna ter kritiek voorgelegd aan het archeologisch veld. Als de inhoud akkoord is, wordt de BRL aan een certificerende instelling (CI) verstrekt, die ze als basis gebruikt om archeologische bedrijven te certificeren. Zo'n certificerende instelling (CI) staat onder toezicht van de Raad voor Accreditatie; deze geeft per BRL een vergunning af aan een CI om archeologische bedrijven te certificeren. Het opstellen en toetsen gebeurt dus door onafhankelijke instellingen en deze CI staat dan nog eens onder toezicht van de RvA.

Het is de bedoeling dat via een beroepsregister ook personen worden gecertificeerd. In het algemeen zijn verschillende vormen van certificatie denkbaar. Zo is er een typediploma waarbij je een cursus doet en aan het eind van de dag een certificaat krijgt zonder controle.

Een tweede vorm is een certificaat met controle erop, een derde vorm een certificaat met controle erop én controle op de controleur. Dit laatste komt neer op eenzelfde werkwijze als hierboven voor het proces is geschetst. Dat zou uiteindelijk kunnen inhouden dat een CI een examen afneemt bij iedereen die wil worden geregistreerd. Het register dat we voor ogen hadden ging er echter van uit dat de NVvA als registervereniging richtlijnen opstelt waaraan personen moeten voldoen en dit vervolgens zelf ook toetst. De NVvA is echter geen certificerende instelling en staat niet onder toezicht van een Raad voor

Accreditatie. Een registratie als BAR of RAR in een door de NVvA of registerevereniging bijgehouden beroepsregister zal door een CI niet worden geaccepteerd als persoonscertificaat. Daar komt nog eens bij dat de eisen aan BARS of RARS niet volledig objectief zijn, in de beoordeling zit een subjectief element waarmee een certificeerder niet uit de voeten kan.

Omdat niet direct een antwoord of oplossing voor deze kwestie was te geven, volgde op de actorenmiddag geen verdere discussie over het register. Besloten werd om te bekijken welke kritische actoren in de KNA voorkomen en aan welke opleidings- en ervaringseisen deze moeten voldoen. Een koppeling met het register zou dan later kunnen plaatsvinden. Als kritische actoren worden archeologen gezien, al of niet met veel of iets minder ervaring. Veel actoren uit KNA versie 2.2 komen in de volgende versie niet meer voor omdat ze niet als kritisch worden gezien. Veldtechnici, grondwerkers, landmeters e.d. zijn uiteraard belangrijke schakels in het opgravings- en prospectiewerk, maar de aanwezigheid van een archeoloog is cruciaal; hij/zij is de kritische actor die moet handelen conform de KNA.

Het formuleren van nadere opleidings- en ervaringseisen voor de kritische actoren in het KNA-proces kon wegens tijdgebrek die middag niet worden voltooid en werd terugverwezen naar de diverse commissies die zich met de herziening van de KNA bezighouden. Wel is deze middag een aanzet gegeven voor de te volgen systematiek in de afzonderlijke begeleidingscommissies.

Belangrijke conclusies van de sessie op 20 mei waren:

- Het beroepsregister zoals verwoord in de blauwdruk is voor een onafhankelijke certificeerder niet bruikbaar als het wordt gekoppeld aan de KNA en BRL;
- Omdat in de volgende KNA alleen eisen worden geformuleerd voor de kritische actoren, komen veel actoren in KNA versie 3 niet meer voor.

Het bestuur is na de sessie van 20 mei in beraad gegaan met een andere certificerende instelling.² Met de vertegenwoordigers van dit bedrijf kwamen we tot de conclusie dat een aan KNA en BRL gekoppelde persoonscertificatie op basis van de blauwdruk geen reëel scenario is. Om het register uit de blauwdruk certificeerbaar te maken, zou het ingrijpend moeten worden aangepast. In de wereld van milieu en veiligheid is echter een

individuele registratie niet ongebruikelijk. Dit heeft voor de persoon zelf, de werkgever en eventuele opdrachtgever een meerwaarde. Het geeft de persoon een extra kwaliteitskeurmerk bovenop de vrij algemene eisen die in een protocol worden gesteld. Die certificatie of registratie is dan dus niet direct gekoppeld aan de KNA en de BRL. In de BRL worden bovendien alleen eisen gesteld aan de kritieke uitvoerders van archeologische werkzaamheden. In een beroepsvereniging is ook plaats voor alle andere actoren die in de BRL niet nader worden gespecificeerd.

Alle informatie op dit moment overziend, lijkt de beste weg die we als NVvA kunnen bewandelen toch een andere richting te nemen dan velen zich hadden voorgesteld. De vaste koppeling van beroepsregister en KNA moet worden losgelaten en daarmee ook een verplichte certificatie van archeologen. Een beroepsvereniging van archeologen kan zich beter spiegelen aan verenigingen van andere beroepsgroepen, waarvan je lid of geregistreerd lid kunt zijn. Geregistreerde leden houden hun kennis actief bij en beschikken over de juiste competenties om zelfstandig en kwalitatief verantwoord archeologisch onderzoek uit te voeren. Een voordeel van een vereniging met een register los van de KNA is dat *alle* in de archeologische sector werkzame personen het lidmaatschap kunnen aanvragen en dat een registratie als archeoloog niet wordt verplicht. De eisen die aan registratie worden gesteld hoeven niet certificeerbaar te zijn, dus het beroepsregister van de blauwdruk kan gehandhaafd blijven. De meerwaarde ligt dan zoals gezegd in het kwaliteitskeurmerk bovenop de eisen uit de KNA.

De NVvA kan haar oorspronkelijke doelstellingen (kwaliteitsverhoging, communicatie en belangenbehartiging) volledig omhoog houden.

---

¹ Advies van mr H. van der Horst.

² Wij danken M. Löhner en A. van Ballegooijen van RPS Certificatie B.V. voor het gesprek dat wij met hen hadden.